

21 באוקטובר 2013

פיגועי דריסה- דפוס פעולה הנתפס בראייה הפלסטינית כחלק מה "התנגדות העממית" ביהודה ושומרון¹

כף הטרקטור מנסה לפגוע בג'יפ צבאי בבסיס צה"ל סמוך לא-ראם (דובר צה"ל, 17 באוקטובר 2013)

פיגוע הדריסה בא-ראם

1. ב-17 באוקטובר 2013 בשעות הערב ניסה פלסטיני לחדור לבסיס צה"ל סמוך לא-ראם (דרומית מזרחית לראמאללה) כשהוא נוהג בטרקטור. הפלסטיני נסע במהירות לעבר גדר הבסיס, חצה אותה ניסה לפגוע בחיילים ולהפוך ג'יפ, שחנה בבסיס בעזרת כף הטרקטור. כוח צה"ל ירה לעברו והרגו. חייל צה"ל נפצע באורח קל מחפץ, שעף לעברו במהלך התקרית (דובר צה"ל, Ynet, 17 באוקטובר 2013). בשלב זה אין בידינו תגובה של הרשות הפלסטינית לניסיון הפיגוע.

2. גורמי ביטחון ישראליים עדיין בודקים את זהות המחבל. על פי הדיווחים פלסטינים מבצע ניסיון הדריסה הינו יונס אחמד מחמד רדאידה (אלעבידי), בן 30, מבית חנינא (ופא, פלסטין און ליין, 17 באוקטובר 2013). על פי הדיווחים אחיו מרעי רדאידה ביצע פיגוע דריסה באמצעות טרקטור ב-5 במרץ 2009 סמוך לאצטדיון טדי בירושלים (ראו נספח). על פי מקורות פלסטינים קודם לביצוע הפיגוע הגיע למשפחה צו הריסה של ביתם. מוצא משפחתו של רדאידה הוא מהכפר עבידיה (מזרחית לבית

¹ ניתוח תפיסת "ההתנגדות העממית" ראו עבודת מחקר של מרכז המידע מה-20 במאי 2013: "ההתנגדות העממית" הפלסטינית והאלימות המופעלת במסגרתה".

לחם) אולם היא מתגוררת עתה באזור א-ראם. המחבל, שביצע את פיגוע הדריסה נסע ככל הנראה בטרקטור השייך למשפחה.

יונס רדאידיה מבצע פיגוע הדריסה (דף הפייסבוק אג'נד, 20 באוקטובר 2013)

פיגוע הדריסה כחלק מ"ההתנגדות העממית"

3. במסגרת האלימות המופגנת באירועי "ההתנגדות העממית" נעשה שימוש בכלי נשק "קרים", לרוב ע"י מחבלים בודדים או קבוצות של צעירים, שאינם משתייכים לארגוני הטרור הממוסדים. הפעילות האלימה הנפוצה ביותר במסגרת "ההתנגדות העממית" הינה ידו"י אבנים והשלכת בקבוקי תבערה לעבר כוחות הביטחון ואזרחים ישראלים לצד דפוסי פעולה אחרים, שתדירותם נמוכה יותר (פיגועי דריסה, פיגועי דקירה). היקפם של פיגועי דריסה נמוך יחסית, אולם מידת הקטלניות שלהם רבה יותר מזו של פיגועי ידו"י האבנים או השלכת בקבוקי תבערה. כך למשל, בין השנים 2008-2000 בוצעו כעשרים פיגועי דריסה, שבהם נהרגו 15 בני אדם. בלטו בקרבם שלושה פיגועי דריסה בירושלים, שניים מהם באמצעות דחפור, בפיגועים הללו נהרגו שלושה ישראלים ונפצעו כ-100 (אתר שירות הביטחון הכללי, "ניתוח מאפייני הפיגועים בעשור האחרון"). במהלך השנים 2012-2013 אירעו מספר פיגועי דריסה באזור ירושלים וברחבי יהודה ושומרון שבהם נהרג אזרח ישראלי ונפצעו כמה אנשי כוחות ביטחון ישראליים (ראו נספח).

4. הרשות הפלסטינית ופתח תומכות ב"התנגדות העממית", תוך הצגתה (הכוזבת) כמאבק המתבצע בדרכים בלתי אלימות (מקאומה סלמיה, התנגדות בדרכי שלום, בלשון דוברי הרשות). במסגרת תמיכתה מעניקה הרשות סיוע כספי ולוגיסטי לגופים המחוללים את "ההתנגדות העממית". הרשות גם פורשת חסותה על אירועים פוליטיים הקשורים לעידוד התופעה ומסייעת לגייס תמיכה בינלאומית בה. זאת ועוד, הרשות הפלסטינית נמנעת מלגנות פיגועים הנעשים במסגרת "ההתנגדות העממית" ומגנוני הביטחון שלה נמנעים מלנקוט בצעדי סיכול אפקטיביים נגד מבצעייהם. גם חמאס

תומכת ב"התנגדות העממית" וקוראת להגברתה בצד תמיכתה בהתנגדות הצבאית המזוינת וקריאה להגברתה ביהודה ושומרון.

5. פיגוע הדריסה האחרון מצטרף לרצף של פיגועים, חלקם פיגועי "התנגדות עממית" וחלקם פעולות צבאיות (על רקע לאומני או פלילי או לאומני-פלילי). פעולות אלו, אשר הרשות הפלסטינית נמנעה מלגנות אותן, אינן קשורות זו לזו עם זאת הן לא התבצעו בחלל הריק אלא ניתן להערכתנו לראותן בהקשר הכולל של המציאות והאווירה השוררים ביהודה ושומרון. הגיבוי והתמיכה להן זוכות הפעולות האלימות המתבצעות במסגרת "ההתנגדות העממית" מצד הרשות הפלסטינית, התייחסותה הסלחנית של הרשות לתקיפות קטלניות שבהן נהרגו ישראלים וקמפיין ההסתה החריף שמקיימת חמאס בימים אלו, כל אלה נותנים להערכתנו "רוח גבית" אוהדת לפעילים פלסטינים היוזמים פיגועים נגד ישראלים ביהודה ושומרון הן פיגועים צבאיים והן פיגועי "התנגדות עממית", ועלולים לעודד את המשך התופעה.

תגובות לפיגוע הדריסה

הרשות הפלסטינית

6. בשלב זה אין בידינו תגובות של הרשות הפלסטינית.

פתח

7. בדף הפייסבוק הרשמי של משרד הגיוס והארגון של פתח התפרסמו דברי שבח למבצע הפיגוע "אללה ירחם עליו, אללה ירחם עליו וישכון לצידם של השהידים בגן עדן, אללה ירחם עליהם רשמו היסטוריה וכבוד לפלסטין" (דף הפייסבוק הרשמי של משרד הגיוס והארגון של פתח, 17 באוקטובר 2013). בכפר בית חנינא הוקמה סוכת אבלים ע"י קרוביו של יונס רדאידה ונתלתה מודעת אבל רשמית מטעם פתח המבכה את מותו של "השהיד הגיבור".

קרובי משפחת המחבל יונס רדאידה מקימים בבית חנינא סוכת האבלים
(ערוץ אלסלאם, טול כרם, 19 באוקטובר 2013).

קברו של המחבל, שנחפר בבית הקברות הישן באלעבידיה סמוך לקבר אחיו המחבל מרעי רדאידה, שביצע פיגוע דריסה
בשנת 2009 בירושלים (ערוץ אלסלאם, בטול כרם, 19 באוקטובר 2013)

מודעת אבל רשמית, שנתלתה בבית חנינא מטעם תנועת הפתח באלעבידיה המבכה את מותו של "השהיד הגיבור" יונס אחמד רדאידה (ערץ אלסלאם, טול כרם, 19 באוקטובר 2013)

חמאס

9. חמאס בירכה על פיגוע הדריסה ושיבחה את המחבל, שביצע אותו. בדף הפייסבוק של חמאס ביהודה ושומרון התפרסמו דברי שבח למבצעי הפיגוע. **עזת אלרשק**, חבר הלשכה המדינית של חמאס כתב בחשבון הטוויטר שלו: "תבורכנה ידיך... ינעם לך מות הקדושים, הוי הגיבור יונס רדאידה..." (חשבון הטוויטר של עזת אלרשק, 17 באוקטובר 2013).

מודעת אבל של חמאס על מותו של "השהיד הגיבור" יונס אחמד רדאידה (אבו مرعي) (דף הפייסבוק קדס, 20 באוקטובר 2013)

10. בפורום חמאס באינטרנט התפרסמה כרזה בה איום בפיגוע נוסף:

כרזה בפורום חמאס, בה איום בפיגוע נוסף. בכיתובית שלמעלה: "לאחר פיגוע הטרקטור השני, אנו מבטיחים לכם בני הציונים פיגוע גדול יותר בקרוב: פיגוע המכבש", בכיתובית שלמטה נאמר: "ירחם האל על השהיד יונס אלרדאידה מבצע פיגוע הטרקטור השני 17 באוקטובר 2013, אחיו של השהיד מרעי אלרדאידה, מבצע פיגוע הטרקטור הראשון בשנת 2009" (פורום חמאס, 19 באוקטובר 2013)

11. **אסמאעיל הניה**, ראש ממשל חמאס, נשא נאום לציון יום השנה השני לעסקת גלעד שליט, בו קרא לחידוש "אנתיפאדת ההמונים" (אלאנתיפאצ'ה אלג'מאהריה) ולפתוח בהתנגדות פעילה בשטחי יהודה ושומרון למען "שחרור פלסטין". הוא תקף את שיתוף הפעולה הביטחוני המתקיים בין הרשות הפלסטינית לישראל וקרא לגיבוש "אסטרטגיה לאומית פלסטינית, שתכלול את כל האופציות ואת כל האמצעים האפשריים, לרבות ההתנגדות המזוינת ההתנגדות העממית, העימות המדיני, הדיפלומטי, התקשורת, העממי והמשפטי, וכן חרם אקדמי ודיפלומטי" (ערוץ אלקצא 19 באוקטובר 2013).

אסמאעיל הניה נושא נאום במרכז רשד אלשווא בעזה (פלסטין אלא', 19 באוקטובר 2013)

נספח

פיגועי דריסה שאירעו בשנים הקודמות

1. כאמור זוהי לא הפעם הראשונה בה מנסה מחבל פלסטיני לבצע פיגוע הרג באמצעות כלי רכב כבד. להלן פירוט שלושה פיגועים בולטים, כולם אירעו בירושלים:
 - א. ב- 5 במרץ 2009 פגע נהג טרקטור סמוך לאצטדיון טדי בירושלים במתכוון בניידת משטרה. נהג הטרקטור הוריד את כף הטרקטור על הניידת, שהוזעקה לטפל בתאונת דרכים וחנתה בצד הדרך. שני השוטרים שהיו בניידת נפצעו באורח קל. נהג הטרקטור, מרעי אלרדאידה, בן 24 מבית חנינא שבצפון ירושלים, נורה ע"י שלושה שוטרים ונהג מונית. הוא נפצע אנושות ומת בדרך לבית החולים. אחיו, יונס אלרדאידה, הוא זה שביצע את פיגוע הדריסה במחנה צה"ל סמוך לא-ראם (17 באוקטובר 2013).
 - ב. ב-22 ביולי 2008 יצא נהג טרקטור מאתר בנייה סמוך לשכונת ימין משה והחל לנהוג במהירות בכביש הראשי. בדרכו פגע במספר כלי רכב לאחר שנסע כ-250 מ' נורה בידי שוטר משמר הגבול. 28 בני אדם נפצעו.

הטרקטור באמצעותו ביצע המפגע את פיגוע הדריסה בירושלים (רויטרס, 22 ביולי 2008 צילום: רונן זבולון)

- ג. ב-2 ביולי 2008, ביצע מחבל פלסטיני ממזרח ירושלים פיגוע הרג באזור הומה אדם במרכז ירושלים באמצעות טרקטור גדול (קאטרפילר). הפיגוע החל כאשר המחבל פתח בנסיעה מהירה מאתר בנייה לרחוב שרי ישראל. הוא נסע במהירות לאורך הרחוב כשהוא פוגע בכל מה שנקרה בדרכו. משם פנה לרחוב יפו תוך שהוא ממשיך ופוגע במכוניות והולכי רגל. לאחר זמן מה הצליחו שוטר, מאבטח וחייל בחופשה להפסיק את מסע הרצח וההרג ולהרוג את המחבל. כתוצאה מהפיגוע נהרגו שלושה בני אדם ונפצעו כארבעים.

מימין: הטרקטור באמצעותו ביצע המחבל את פיגוע ההרג (לע"מ, 2 ביולי 2008). משמאל: מכוניות הפוכות בזירת הפיגוע (משרד החוץ, 2 ביולי 2008)

פיגועי דריסה במהלך שנת 2012

2. במהלך 2012 אירעו מספר פיגועי דריסה באזור ירושלים וברחבי יהודה ושומרון במסגרת "ההתנגדות העממית". באחד מהם נהרג אזרח ישראלי ובכמה פיגועים נפצעו אנשי כוחות הביטחון הישראליים. בשני פיגועים נהרגו אזרחים פלסטינים, שניסו לבצע את פיגועי הדריסה. להלן תאור כמה פיגועי דריסה בולטים:

א. **ב-14 בפברואר 2013** פרץ פלסטיני מחסום בקרני שומרון וניסה לדרוס שוטר. השוטר ירה לעבר גלגלי כלי הרכב אולם הפלסטיני המשיך בנסיעה. לאחר מכן ירה השוטר לעבר כלי הרכב. הנהג נפצע ופונה לבית החולים (ynet, 14 בפברואר 2013).

ב. **ב-23 בדצמבר 2012** פגע נהג מונית בלוחם משמר הגבול בכניסה לתחנת המשטרה בג'בל מכבאר, שבמזרח ירושלים. הלוחם נפצע באורח קל. נהג המונית הגיע לתחנת המשטרה במכוניתו ומשלא הותר לו להיכנס הוא פגע בכלי רכב שעמד לצאת מהתחנה. לוחם משמר הגבול ביקש לשוחח עם נהג המונית אולם הנהג החל לנסוע ופגע בו (Ynet, 23 בדצמבר 2012).

ג. **בסוף נובמבר 2012** פלסטיני, תושב אחד הכפרים באזור טול כרם, התנגש במכוון בכלי רכב של אנשי ביטחון, שהיו בפעילות ביטחונית באזור שכם. כתוצאה מכך התהפך הג'יפ ויושבו נפצעו באורח קל. לאחר מכן הוא הסתער עליהם כשהוא חמוש בגרזן בקריאות "אללה הוא אכבר" ופצע שניים מיושבי הג'יפ. אחד מנוסעי הג'יפ ירה בו והרגו. סה"כ נפצעו חמישה אנשי כוחות הביטחון באירוע (דובר צה"ל, 29 בנובמבר 2012).

ד. **ב-2 באוקטובר 2012** נפצעו ארבעה חיילי צה"ל (אחד בינוני ושלושה קל) מפגיעת מונית פלסטינית סמוך לישוב נווה דניאל (בגוש עזיון). קבוצת החיילים עמדה בצד הכביש, סמוך לכלי

הרכב שלהם, שהתקלקל. מונית פלסטינית שעברה במקום פגעה בכלי הרכב ובחיילים ונמלטה מהמקום. לא ברור האם לדריסה היה מניע לאומני או שמא המדובר בתאונת פגע וברח.

פיגוע הדריסה בו נפצעו חיילי צה"ל (משטרת ישראל, דוברות מחוז ש"י, 2 באוקטובר 2012)

ה. ב-9 בספטמבר 2012 נהרג ליאור פרחי, קצין הביטחון של הישוב שערי תקווה כתוצאה מפגיוע דריסה בין הישוב אורנית לאלקנה. הוא נהרג כשניסה לתעד ולעצור כלי רכב, שהסיע פלסטינים, שוהים בלתי חוקיים, לעבודה בישראל. למרות שעמד באמצע הכביש כלי הרכב המשיך בנסיעה, פגע בקצין הביטחון והרגו. נהג כלי הרכב, תושב כפר קאסם נמלט מהמקום ונעצר יותר מאוחר. בכתב האישום שהוגש נגד המפגע נאמר, כי הוא האיץ את מהירות הרכב לכיוונו של ליאור פרחי, הסיט את רכבו לעברו, פגע בו ונמלט מהמקום (NRG, 27 בספטמבר 2012).

ו. ב-29 ביולי 2012, בשעות הלילה, ניסה כלי רכב פלסטיני לפרוץ את מחסום אלזעים (מצפון לירושלים, בסמוך למעלה האדומים). כתוצאה מכך נהרג פלסטיני ושוטר ישראלי נפצע באורח קל. לדברי השוטרים ניסה כלי הרכב לפרוץ את המחסום ולדרוס את השוטרים המוצבים בו. משרד יו"ר הרשות הפלסטינית פרסם הודעת גינוי לפיה הריגת האזרח הייתה מתוכננת והיא נעשתה בדם קר (ופא, 30 ביולי 2012).